UUTISET

Pienen kunnan kannalta on kaikkein tärkeintä, että lukioverkko on mahdollisimman kattava. **SIVISTYSTOIMEN JOHTAJA JARI YLIKULJU, MERIJÄRVI**

Lukiot kisaavat oppilaista

Jokainen lukio joutuu hakemaan lupansa uudelleen tänä vuonna, mikäli eduskunta hyväksyy uuden lukiolain.

Lukiot ovat kilpailleet oppilaista pitkään. Kamppailua kiristää nyt se, että lukiolaki muuttuu, valtiovalta perää säästöjä ja lukioverkon karsimista väläytellään.

Esimerkiksi keskipohjalaiset lukiot kisaavat oppilaista erikoistumisella ja taloudellisilla hyödyillä.

Pyhäjoen lukio on erikoistunut yrittäjyyteen ja laadukkaaseen opetukseen.

”Hyvä kello kauas kuuluu. Meidän oppilaamme pääsevät muuta maakuntaa ja maata paremmin jatko-opintoihin”, rehtori **Antero Tervonen** kehuu.

Samaan hengenvetoon hän huomauttaa, ettei lukioiden pitäisi joutua markkinoimaan itseään, vaan valmistaa nuoria jatkokoulutukseen.

”Oppilasmäärään perustuva rahoitusjärjestelmä on kuitenkin ohjannut meidät ’kilpavarusteluun’: korvaamme koulumatkakuluja myös naapurikunnista, annamme pakollisten kurssien kirjat lainaksi ja hankimme tabletit lukion ekaluokkalaisille ja vaiheittain muillekin.”

Lukio miettii nyt, hakeako järjestämislupaa yksin vai muiden lukioiden kanssa. Kumppaneina olisivat lähinnä Raahe ja Siikajoki, mutta isompikin rypäs on mahdollinen.

60 oppilaan lukio on tottunut yhteistyöhön tähänkin saakka, Tervonen huomauttaa. Etäopetuskin olisi mahdollista.

”Mutta kyllä lähiopetus on parasta, kun ihminen puhuu ihmiselle.”

Tulevaisuudenuskoa tuo kuntaan kaavailtu ydinvoimala. Se toisi jo rakentamisaikana asukkaita ja valmiina kiinteistöveroa.

Kattava verkko tarvitaan

Naapurikunnan Kalajoen lukio kalastelee oppilaita kuvataidelinjalla, kansainvälisyydellä ja aamutreeneillä. Se on twiitannut itsensä myös pääministeri **Alexander Stubbin** (kok.) tietoisuuteen.

”On itsestäänselvää, että tämä toimipiste säilyy, minkään tai kenenkään ei tarvitse pelastaa meitä. Järjestämismalleja on monia ja yhteistyö mahdollista”, 260 oppilaan Kalajoen lukion rehtori **Riku Saksholm** sanoo.

Pienestä 1150 asukkaan Merijärven kunnasta lähtee vuosittain 4–7 nuorta lukioon Kalajoelle, Pyhäjoelle ja Oulaisiin. Niihin kaikkiin on matkaa alle 30 kilometriä.

”Se on vielä kuljettavissa, mutta sen jälkeen pitäisi ehkä miettiä muuttoa, mikä olisi monelle vaikeaa”, sivistystoimen johtaja **Jari Ylikulju** sanoo.

”Pienen kunnan kannalta on kaikkein tärkeintä, että lukioverkko on mahdollisimman kattava. Olisi suuri sääli, jos sitä lähdettäisiin purkamaan.”

Järjestämisluvan perusteina ovat muun muassa tarve ja taloudelliset edellytykset, mutta arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös tulevien ikäluokkien koko, alueellinen tarjonta ja yhteys perusopetukseen, opetusministeriön opetusneuvos **Heikki Blom** sanoo.

”Itse ajattelen, että pienen lukion toimipisteen säilymisen paras tae on isompi ja vahvempi järjestäjä. Yksi järjestäjä voi jakaa joustavammin tiloja, laitteita ja henkilöstöä sekä järjestää muun muassa virtuaalista opetusta eri pisteissä”, Blom sanoo.

Säästöt epäilyttävät

Sekä Kalajoki että Pyhäjoki epäilevät opetusministeri **Krista Kiurun** (sd.) peräämiin 69 miljoonan säästöihin.

”Ministeri nyt puhuu muutenkin pehmeitä”, Tarvonen laukoo.

”Meillä on nyt puolikas rehtori ja koulusihteeri. Suurissa yksiköissä hallinto paisuu, ja kustannukset päinvastoin kasvavat”, Saksholm sanoo.

Se riski on olemassa, myös Blom myöntää.

”Ja jos lukion opettajilta loppuvat tunnit, se romauttaa monessa paikassa myös yläkoulun opetuksen”, Saksholm huomauttaa.

EIJA MANSIKKAMÄKI

KOULUJEN SANOMALEHTI-VIIKKO

LUKIOT

Uudet lukioluvat 2017 alusta

Hallitus antoi eduskunnalle esityksensä uudeksi lukiolaiksi joulukuussa.
Lain tavoitteena on tiivistää järjestäjäverkkoa. Se on osa hallituksen rakennepoliittista eli säästöohjelmaa.
Jos laki hyväksytään tässä eduskunnassa viimeistään 13. maaliskuuta, kaikkien lukioiden pitää hakea järjestämislupansa uudelleen 30. syyskuuta mennessä.
Opetusministeriö päättää uusista luvista keväällä 2016, ja ne tulevat voimaan 1.1.2017.
Osalla lukioista on hevostai muita painotuksia, toisilla taas ministeriön antama erityistehtävä musiikki- tai liikuntalukiona. Jälkimmäisten asema arvioidaan erikseen.

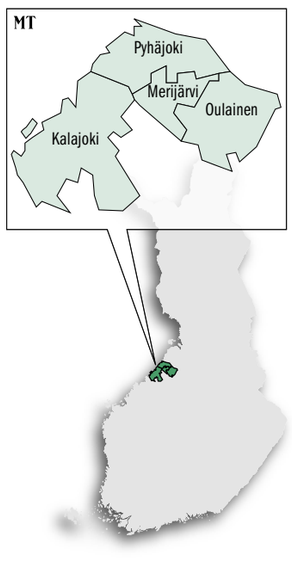

Läppäreitä, kirjoja, erikoistumista ja alennusta ajokortista

Lukioilla on monia keinoja houkutella opiskelijoita pulpeteihinsa. Kilpavarustelu kertonee siitä, että oppilasmäärä on laskussa ja ikäluokat pienenemässä.

Jos keskipohjalainen Pyhäjoki tarjoaa tabletit, kirjat ja koulukyydit, pohjoispohjalainen Utajärvi pistää paremmaksi.

Opiskelijoita kalastetaan avoimesti taloudellisilla eduilla koulun internet-sivuilla. Lainakirjoista saatava hyöty on lukioaikana 1 000 euroa, ja osan autokoulusta korvaava liikennekasvatuskurssi alentaa ajokortin hintaa 400 eurolla.

Jokainen oppilas saa käyttöönsä iPad-minin ja tavallisen kannettavan.

Muuhun maailmaan tutustutaan lähialuematkailulla, opintomatkalla Helsinkiin, Turkuun tai Tampereelle ja johonkin Euroopan kohteeseen.

Lukioon hakee parikymmentä nuorta vuosittain, joten valttina on myös yksilöllinen ohjaus ja erottuminen massasta. Pääsyrajaksi ilmoitetaan 7,0 lukuaineiden keskiarvo.

”Emme halua harhauttaa ketään tulemaan lukioomme pelkästään sen tarjoamien etujen vuoksi”, lukion sivuilla painotetaan.

Suomen lukiolaisten liiton puheenjohtaja, nurmijärveläinen **Tatu Koivisto** ei tuomitse lukioiden kilpavarustelua.

”Joissakin kouluissa panostetaan musiikkiin ja jossain liikuntaan. Minusta on hyvä, että lukioilla on painotuksia ja että kunnat panostavat ja tarjoavat jotakin spessua”, Koivisto sanoo.

”Parempi näin kuin äärimmäinen karsintalinja. Lukioopetus sinänsä on tässä maassa laadukasta, mutta lukiolaiset hyvin eriarvoisessa asemassa ja täysin kuntapäättäjien armoilla.”

EIJA MANSIKKAMÄKI

PEKKA FALI

Merijärveläinen Oona Jauhiainen käy lukion ensimmäistä luokkaa Pyhäjoen lukiossa. Lukion valintaan vaikutti enemmän sijainti kuin tabletti.

Tauno Rajaniemi opettaa tabletilla matematiikkaa toista vuotta lukiossa opiskelevalle Niina Grekulalle. Tabletin tarjoaa kunta, joka saa oppilaista valtionosuuksia.

» Lukiolaiset ovat eriarvoisessa asemassa ja täysin kuntapäättäjien armoilla.«

TATU KOIVISTO

Komissio kiinnostui Suomen kauppatapalautakunnasta

Jos Suomessa on ollut rauhallista hyvän kauppatavan lautakunnassa, niin ei kiirettä ole ollut muualla Euroopassakaan.

MT kertoi 16.1., että Suomen elintarvikeketjun kauppatapalautakunta ei ensimmäisenä vuonna saanut yhtään tapausta käsiteltäväksi.

Eurooppalainen keskuslautakunta (Supply Chain Initiative SCI) on käsitellyt neljä tapausta.

Varsinaisia kauppatapojen ongelmia nekään eivät ole vielä käsitelleet, vaan SCI on ratkonut teknisiä kysymyksiä.

SCI esimerkiksi otti kantaa, ovatko Britannian elintarvikekaupan järjestön periaatteet yhteneväisiä SCI:n kanssa.

”Vaikka yhtään tapausta ei vielä ole tullut, järjestelmä voi silti toimia pelotteena. Tietysti, jos näin jatkuu vuosia, se muuttuu ongelmaksi”, Suomen elintarvikeketjun kauppatavan lautakunnan pääsihteeri **Paula Paloranta** sanoo.

SCI-järjestelmän tavoitteena on edistää hyvän kauppatavan periaatteita.

Suomessa viljelijät mukana

Suomen malli kiinnosti kuulijoita, kun SCI:n ensimmäisen vuoden aikaansaannoksia arvioitiin Brysselissä.

Syy huomioon on, että täällä järjestelmä on pidemmällä kuin monessa muussa maassa.

Suomessa myös viljelijät on otettu mukaan, toisin kuin monessa muussa maassa.

”Meillä käytiin keskustelu viljelijöiden mukaantulosta ja he lähtivät mukaan. Samaa keskustelua käydään ehkä muissa Euroopan maissa parhaillaan”, Paloranta sanoo.

Hän arvelee, että muissa maissa voi vaikuttaa Euroopan tuottajajärjestöjä edustavan Copa-Cogecan esimerkki. Copa-Cogeca on järjestelmän ulkopuolella.

Suomen malli herätti huomiota myös Euroopan komissiossa.

”Komissiosta soitettiin ja pyydettiin lisätietoja. Ehkä se vähän lieventää pelkoa, että kauppatavasta säädettäisiin laeilla”, Paloranta sanoo.

SCI ei halua lisää lainsäädäntöä, vaan uskoo itsesäätelyyn.

”Kysymys on periaatteista, kuten sopimusten pitämisestä ja tekemisestä kirjallisena. En ymmärrä, miten sellaisia periaatteita voisi lakeja säätämällä edistää”, Paloranta toteaa.

Suomessa kaupan itsesäätelyllä on pitkät perinteet. Kaikkialla näin ei ole, vaan lisää lakiohjausta kaivataan.

”Tšekin edustaja sanoi, ettei heille itsesäätely ole luontevaa. Heillä on kommunismin perintönä pitkä ylhäältä tulevan määräämisen kulttuuri.”

Melkein tuhat yritystä

Yksi järjestelmän tavoite on saada riittävästi yrityksiä mukaan. Ajatus on, että jos muutkin liittyvät, ei muilla ole varaa olla liittymättä.

Vuoden 2014 lopussa konserneja oli 164 ja yrityksiä 863.

Kaupan keskittyminen ja vahva asema suhteessa pieniin elintarvikeyrityksiin ja maataloustuottajiin on ongelma monessa Euroopan maassa.

Esimerkiksi Britanniassa kaupan hintakilpailu valuu ketjussa alaspäin ja on ajanut monet pienet tavarantoimittajat vaikeuksiin (MT 24.1.).

Ensimmäisen toimintavuoden aikana vain Suomen kauppakamari on saanut kansalliset verkkosivut pystyyn. Belgia ilmoittaa sivujen olevan työn alla.

AIMO VAINIO

Halpa öljy auttaa kauppaa ensi vuonna

Halpa öljy auttaa lisäämään kulutustaan. Siitä huolimatta Kaupan liitto ennustaa vähittäiskauppaan heikon kasvun vuosia.

Myynnin ennakoidaan pienenevän vielä tänä vuonna. Ensi vuonna se kääntyy hitaaseen puolen prosentin kasvuun.

”Epävarmuus omasta työllisyydestä ajaa säästämään ja vähentämään kulutusta”, pääekonomisti **Jaana Kurjenoja** Kaupan liitosta sanoo.

Talouskasvun käynnistymistä odotetaan. Työllisyyden odotetaan vähän paranevan ensi vuonna.

Viime vuodet ovat olleet kaupalle vaikeita. 2009–2016 aikana kasvu jää keskimäärin nollaan.

2000-luvun alussa myynti lisääntyi neljä prosenttia vuosittain. Näihin kasvulukuihin ei Kurjenojan mukaan lähivuosina päästä.

Viime vuonna ala vähensi 8 000 työntekijää. Ensi vuonna palkataan varovasti lisää.

Vähittäiskauppa ei investoi eikä työllistä hitaan kasvun aikana entiseen tahtiin.

Viime vuonna kauppa työllisti yhteensä 290 000 henkilöä.

Kurjenoja odottaa kaupan rakenteellinen murroksen jatkuvan. Toimintoja tehostetaan ja järjestetään uudelleen digitalisoimalla.

Kaupan liiton toimitusjohtaja **Juhani Pekkala** vaatii maan hallitukselta päätöksiä julkisen sektorin sopeuttamisesta, jotta verotusta voidaan keventää.

”Veropolitiikalla voidaan pilata heiveröinen talouskasvu.”

Pekkala vaatii työn verotuksen keventämistä. Kulutusveroja tai välillisiä veroja ei saa kuitenkaan korottaa vastaavasti.

JUHANI VIITALA

Kyläyhdistys säästäisi koululle rahaa työttömien kuntoutuksella

Haapajärven valtuusto päätti viime syksynä lakkauttaa Kumisevan kyläkoulun Pohjois-Pohjanmaalla. Koulu sijaitsee noin 10 kilometrin päässä kaupungin keskustasta ja sitä käy noin 40 oppilasta.

Päätökseen sisältyi kuitenkin mahdollisuus koulun jatkamiselle, mikäli kyläläiset keksisivät, mistä kaupunki voisi säästää koulun vuotuiset kustannukset, noin 147 000 euroa.

Kumisevan kyläyhdistyksen puuhanainen **Satu Oikarinen** kertoo, että Haapajärvi joutui viime vuonna maksamaan 163 000 euroa sakkomaksuja Kelalle, kun työttömiä ei saatu kuntouttavan työtoiminnan piiriin.

Kyläyhdistys koettaa nyt saada työtoimintaan vetäjän sekä hankerahoitusta EU:n aluekehitysrahastolta.

Kuntouttava työtoiminta voisi olla esimerkiksi maataloustöitä, siivousta tai maisemanhoitoa.

Haapajärven kaupunginjohtajan **Juha Uusivirran** mukaan kyläyhdistyksen idea on ”todella vaikea toteuttaa”.

”Kaupungin vajaasta sadasta työttömästä 40–55 on kuntouttavan työtoiminnan piirissä. Loput heistä ovat vielä vaikeampia työllistettäviä”, Uusivirta muotoilee.

Kyläyhdistys on myös ehdottanut, että se ostaisi Kumisevan koulukiinteistön ja ottaisi sen huollon vastuulleen. Kaupunki olisi vuokralla ja järjestäisi opetuksen.

Kaupunginjohtajan mukaan opettajien palkat on kuitenkin suurin kustannuserä eikä kiinteistön myynnillä katettaisi tarvittavia säästöjä.

Hänestä kyläkoulun lakkauttaminen on valitettava mutta väistämätön päätös.

SUVI NIEMI

Neljä viidestä toi alkoholia

Viime vuonna suomalaiset tekivät yli 2,5 miljoonaa matkaa Viroon. Alkoholia Virosta toi Suomeen lähes 80 prosenttia matkaseurueista.

Viisi prosenttia Virossa käyneistä suomalaisista tuo 49 prosenttia ja runsas neljännes matkustajista tuo 85 prosenttia kaikista matkustajien Virosta tuoduista alkoholijuomista.

Heinäkuun alussa voimaan tulleet uudet tuonnin ohjeet näyttävät hiukan pienentäneen alkoholin matkustajatuontia.

Alkoholin tuontia tutkittiin haastattelemalla 3 737 suomalaista laivamatkustajaa. MT

Viisas vilja
haluaa A-Rehulle!
Koska se tietää pääsevänsä suomalaiseen rehutehtaaseen ja suomalaisten kotieläinten ravinnoksi.
Tee tarjous helposti netissä www.a-kauppa.fi
Hyödynnä Suomen paras laatuhinnoittelu ja soita 010 316 8012.
A-Rehu
ideaalia
Nyt on tarvetta laadukkaalle suomalaiselle rehuviljalle. Ota yhteyttä!